

MIÐVIKAN

Torleif Bech: Nótir góvu gott íkast til húsarhaldið

Røðin við frásøgnum hjá Torleif Bech í Porkeri heldur nú fram. Hesaferð greiðir hann frá seiði, meira um torv og um, tá ið hann var við Yvonnu

Torleif Bech

Óli Jacobsen

6. partur

Tað er hugaligt, at tað er so stórus áhugi fyri slíkum frásøgnum, sum hesari hjá Torleif Bech. Hann minnst eina tíð, sum longu er søga, og sum verður gloymd, um hon ikki verður skrivað niður, meðan onkur enn minnst hana. Torleif heldur fram:

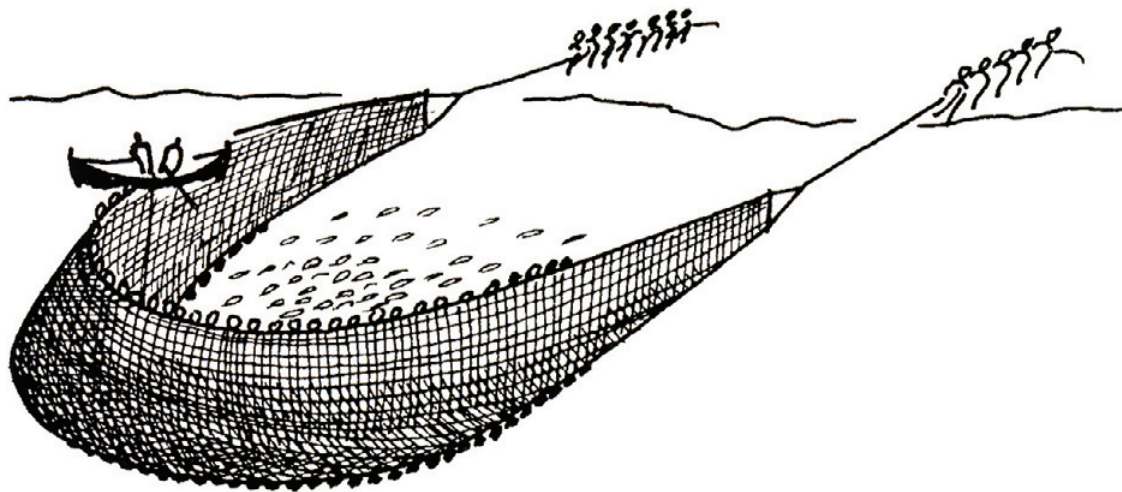
Ein góð hjálp fyri húsarhaldið var, at tað var so nógur seiður at fáa umframt reyðfisk sunnanfyri Hovsfjørð.

Sum í nógvum bygðum vóru eisini seiðanótir. Í Porkeri vóru tvær, Niðara- og Ovaranót, og flestu hús áttu part í eini nót. Tað var ein nótformaður, sum skipaði fyri nótakastinum, tá ið seiður var at fáa. Hetta varð vanliga staðfest við einum seiðakikara. Hetta var ein høgur, trongur kassi við glasi í øðrum endanum. Hesin endin varð settur niður í sjógvin, og tá sást, um seiður var.

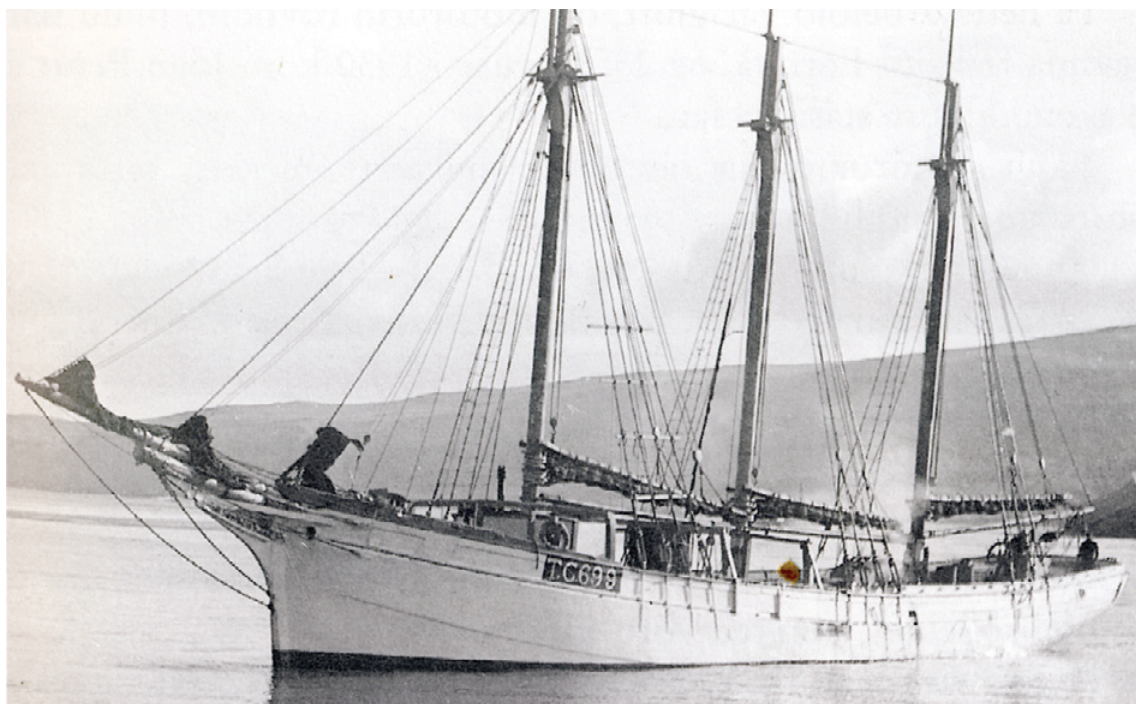
Nótin varð sett frá landi av, og manning dró so nótina í land frá báðum endum. Tá ið nótin var "turkað", varð seiðurin við eini kurv oyst umborð í bátin. Tað kundu saktans vera uppí fleiri bátar í einum kasti, so nøgdirnar kundu vera stórar. Býtt var so millum nótamenninar, og tað kundi vera nógv í part.

Seiðurin kundi brúkast á mangan ymiskan hátt, sum feskur, visnaður ella turrur. Umframt hetta var eisini livurin, sum var góður matur, ikki minst saman við kókaðum seiði.

Tá vóru ikki móguleikar at frysta sum nú. Tí var avmarkað, hvussu leingi seiðurin helt seg faskan. Størsti parturin varð greipaður og hongdur upp. Eg minnst hjallin hjá seiðaformanninum Jóan P. Vilhelmsen. Her var hongt so tætt, at sjálvur hjallurin sást ikki fyri seiðagreipum.

Nótakast. Úr Havnar Sögu

Yvonna var í síni tíð eitt av okkara fremstu fiskiskipum

Eina tíð eftir at seiðurin var hongdur upp, ræsnaði hann og hetta var eisini finur matur. Seinni aftur var hann turrur, og tá fingur vit turkaðan seið, sum bukaður eisini var finur matur.

Grindin var eisini eitt gott ískoyti, og tað var javnan at grind var í Vági. Tað er kent, at føroyska grindabýtið er ein sera sosial skipan, har ein partur av grindini, heimaparturin, verður býttur til øll fólkin í grindaøkinum frá tí elsta til nýfðingin. Men hjá okkum í Suðuroy var býtið enn meira sosialt. Her var øll grindin býtt til øll í økinum uttan mun til luttøku í drápinum.

Til skips við Yvonnu

Eg fór so til skips í 1947 við Yvonnu, har Dánjal Larsen (Dallin) í Porkeri var skipari.

Yvonna var ein av teimum

fransaskonnartum, sum var ein endurnýgging av fiskiskipaflotanum umleið 1930, tá ið fleiri skonnartir komu til dømis eisini til Klaksvíkar. Johan Nolsøe í Vági keypti Yvonnu í 1929. Hon var bygd í 1920 og var merkt 125 nettotons. Væl royndist hon, og hon tók heili 1.100 skippund, meira enn dupult so nógv sum tær stóru sluppinar.

Árið eftir seldi Johan Nolsøe Yvonnu til eitt felag, sum hann sjálvur átti í saman við millum øðrum Jóan Petur hjá Mouritsi, sum var ein kendur skipari á Yvonnu í mong ár, soleiðis sum Absalon Absalonsen greiðir frá í síni bók um Jóan Petur.

Hetta var, sum tað var vanligt tá í tíðini. Farið var við snøri til Íslands í mars. Tað var sjálvdráttur, sum eisini var tað vanliga tá, at hvør maður varð løntur í mun til fiska-

talið hann fekk. Ofta vóru teir ungu ringir av sjóverki at byrja við. Men hjá mær bilti ikki, tí eg var vanur at rógva út. Tað var ein stórus floti, sum plagdi at fara, vit kundu telja eini 60 skip, tá vit lógu avhálaðir, sum tað kallaðist, tá vit fiskaðu.

Tá vit høvdu roynt nakrar dagar kom Kyrjasteinur úr Fuglafirði uppá prei. Tá vóru teir longu á veg heim við fullum skipi. Hetta var tíðliga í mars. Teir høvdu vist verið við gørnunum, sum eisini var ein vanligur fiskiskapur undir Íslandi tá. Tað hevði gingið væl hjá teimum.

Vit royndu so á grynnuni. Bakkdagar vóru inn í millum, tá vit ikki fingur roynt fyri veður. Okkurt nesið var, so eina ferð brotnaði annar báturin, men hann varð gjørdur so mikið aftur, at tað bilaði ikki. Vit høvdu eisini eina flotta gallión til prýðis, men hana mistu vit tá

eisini.

Vit brúktu sild til agn. Tað kundi ikki frystast umborð, so onkuntíð var farið inn í Vestmannaoyggjarnar eftir sild. Hon kundi ísast so væl í lastini, at hon helt sær nokk so leingi.

Eina ferð vóru vit á Reykjavík. Hetta var fyrstu ferð, at eg sá ein rættiligan bý, so hetta var sjálvsagt stórsligið. Býurin var so stórus, í hvussu er í mun til Porkeri, og hann var eisini so nossigur.

Vit fingur 570 skippund, tað var ikki so galið. Ein vansi við Yvonnu var, at tá ið vindur var, lá hon ikki so gott og hetta tarnaði fiskarinum. Tá ið tað leið út í apríl og mai varð farið vestur í Faksabuktina. Men fiskurin her var eitt sindur smærri enn á Suðurlandinum. Eg haldi, at vit fingur 28.000 fiskar á Suðurlandinum og so nakað afturat í Faksabuktini. Túrurin gekk sum hann skuldi, og vit vóru heima 20. mai.

Heima at skera torv

Sum vanligt var ein støðgur heima, áðrenn farið varð avstað aftur, so menninir kundu gera tað neyðuga heimaarbeiðið. Hetta var fyrst og fremst at skera torv, og tá skuldi skerast alt tað torv, sum tørvur var á fyri árið.

Hóast kol var so nær sum í Hvalba, so brúktu vit ikki kol tá. Í Hvalba skóru tey ikki torv, tí kolið var so høgligt.

Gott torv var eitt fint brenni, men torv var so ymiskt. Tað besta torvið var kolamógvur. Tá ið tað hevði ligið í sólini nakrar tímar, gjørdist tað heilt svart. Hetta torv datt illa sundur, men fyrimunurin var, at her var eingin øska.

So var tað myldingstorv, tað var ikki so gott, tí tað kom nógv øska av tí. Eisini var teðingstorv. Tað logaði væl, men var skjótt útbrent.

Eitt kallaðu vit æðublikar. Tað var gott í báðum endum, men tað gav so nógva øsku. Kampatorv var ógvuliga svart og gjørdist eisini so hart, tá ið tað tornaði og datt ikki sundur í konglar sum annað torv.

Eftir at torvið var skorið, var sjálvsagt nógv arbeiði, til tað kundi fáast inn. Summi koyrdu torvið heim beinanvegin, men yvirhøvur var tað lagað í lutir. Ein lutur var umleið ein metur í breidd, men hann kundi vera nokk so langur. Tað sum ráddi um hjá tí, sum lagaði lutin var, at hann ikki mátti drýpa, t.v.s. blíva vátur innan. Tann niðasta torvan varð sett eftir kanti, og